

Budżet – wydatki: emerytury, zasiłki, inwestycje publiczne, koszty funkcjonowania sektora publicznego, dotacje, koszty obsługi zadłużenia wewnętrznego i zagranicznego. Metody finansowania: emisja i sprzedaż obligacji, zaciąganie kredytu w bankach komercyjnych i banku centralnym, dodatkowa emisja pieniądza, kredyt zagraniczny.

Budżet państwa – zestawienie dochodów i wydatków państwa na różne cele publiczne na szczeblu centralnym i samorządowym.

Czynniki wzrostu gosp. – podażowe (ekstensywne – wzrost zasobów [np. wzrost zatrudnienia, przyrost majątku prod.]; intensywne – wzrost intensywności ich wykorzystania [np. wzrost wydajności pracy, produktywności kapitału, postęp tech.]) i popytowe.

Deflator PKB – stosunek PKB w ujęciu nominalnym (PKBn - w cenach bieżących) do PKB w ujęciu realnym (PKBr - w cenach stałych z roku bazowego): $dPKB = (PKBn / PKBr) * 100\%$

Dobra finalne – sprzedawane ostatecznym odbiorcom (dobra inwestycyjne, konsumpcyjne, na eksport, na przyrost zapasów i rezerw).

Dobra pośrednie – sprzedawane innym przedsiębiorstwom, używane do procesu produkcji innych dóbr (surowce, energia materiały, półprodukty).

Produkt globalny – jest równy sumie produkcji globalnych wszystkich przedsiębiorstw działających w gospodarce narodowej. Na wartość produkcji globalnej składa się wartość zużycia pośredniego i wartość produkcji dodanej.

Reprodukcja – proces ciągłego odtwarzania produkcji dóbr materialnych, usług, siły roboczej i stosunków ekonomicznych towarzyszących temu procesowi. Prosta, zawężona, rozszerzona.

Równowaga makroekonomiczna – równowaga między popytem globalnym i podażą globalną przy pełnym wykorzystaniu zasobów produkcyjnych.

Rozwój gospodarczy – to samo co wzrost, ale uwzględnia także: zmiany strukturalne w gosp., rozwój form i przekształcenia własn., rozwój instytucji gosp. i społ., podwyższenie standardu życia, zmiany w środowisku naturalnym, rozwój rynków (liberalizacja lub monopolizacja).

Stopa bezrobocia – osoby bezrobotne/osoby aktywne zawodowo * 100%.

Stopa inflacji – przeciętna stopa wzrostu cen konsumpcyjnych wyrażona w procentach. $= \frac{CPI_t - CPI_{t-1}}{CPI_{t-1}} * 100\%$

Teorie wzrostu gospodarczego – Modele Harroda i Domara (wywodzą się z ekonomii keynesowskiej), Funkcje produkcji (wywodzą się z nurtu ekonomii neoklasycznej), Model Kaleckiego.

Towar – produkt pracy ludzkiej przeznaczony do sprzedaży.

Funkcja oszczędności – o ile konsument jest skłonny zwiększyć oszczędność w wyniku wzrostu swoich dochodów o jednostkę.
 $s = 1 - c$

Funkcje państwa – alokacyjna, redystrybucyjna, stabilizacyjna.

Gospodarka naturalna – producenci produkują w celu zaspokojenia własnych potrzeb.

Gospodarka towarowa – producenci przekazują produkty swojej pracy innym podmiotom w drodze ekwiwalentnej wymiany.

Inflacja – permanentny wzrost przeciętnego poziomu cen rynkowych na towary i usługi nabywane przez ludność. Występuje gdy podaż pieniądza rośnie szybciej niż podaż towarów i usług. Popytowa – gdy występuje wysoki poziom wykorzystania zdolności produkcyjnych i możliwości podaży są ograniczone. Kosztowa – wzrost cen, kosztów, cen produktów pochodnych, płac itd.

Keynesa teorie – W stanie niepełnego wykorzystania zdolności produkcyjnych wzrost popytu globalnego (poprzez efekty mnożnika) prowadzi do wzrostu wydatków konsumpcyjnych, co wywołuje wielokrotny wzrost popytu i podaży. Przy pełnym wykorzystaniu zdolności produkcyjnych, wzrost popytu globalnego nie może prowadzić do wzrostu dochodu narodowego bo napotyka ograniczenie zdolności produkcyjnych. Prowadzi natomiast do inflacji. Keynes w okresie recesji postuluje zwiększanie wydatki budżetu państwa na inwestycje i transfery socjalne (interwencjonizm), co powoduje zwiększenie deficytu budżetowego.

Krzywa Laffera – zależność między stopą opodatkowania dochodów a wpływami z tytułu podatków. Rosnącej stopie podatkowej towarzyszy ograniczanie produkcji, mniejsza skłonność do inwestowania i ukrywanie dochodów.

Kurs walutowy – wartość wymienna waluty jednego kraju wyrażona w walucie innego kraju, oznacza cenę obcej waluty wyrażoną w walucie krajowej.

Mnożnik inwestycyjny Keynesa – oznacza o ile wzrośnie dochód narodowy w wyniku wzrostu inwestycji o jednostkę. $m = \frac{\Delta Y}{\Delta I}$;
 $m = 1/(1-c) = 1/s$

Monetarystyczna teoria inflacji – reprezentuje pogląd, że inflacja jest zjawiskiem czysto monetarnym i nie może zaistnieć bez nadmiernej podaży pieniądza.

PKB – agregat. Suma wartości dodanych brutto wszystkich przedsiębiorstw działających na terytorium danego kraju. $PKB = C + I + G + (Ex - Im)$.

Płatności transferowe - wypłaty w zamian za które nie są świadczone żadne usługi (zasiłki, stypendia, renty, emerytury)

PNB (produkt narodowy brutto) – to samo co PKB + to co za granicą.

Podażowe czynniki wzrostu – praca i kapitał.